

Smart
Against
Ageism

REKOMENDACIJOS POLITIKOS FORMUOTOJAMS

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga

Autoriai

Alzheimer Bulgaria Association

Kalina Ekova
Irina Ilieva

AGE Platform Europe

Ilenia Gheno

SHINE 2Europe

Juliana Louceiro
Elton Correia
Natália Machado
Carina Dantas

AFEdemy, Academy on age-friendly environments in Europe BV

Bart Borsje
Jonas Bernitt
Javier Ganzarain

Seniors Initiatives Centre

Edita Šatienė
Judita Leikienė

ISIS Institut für Soziale Infrastruktur

Marcel Neumann
Jesper Schulze

EAEA, European Association for the Education of Adults

Christin Cieslak

Tyrimo autoriai:

Šios politikos rekomendacijos parengtos remiantis partnerių šalių nacionalinėmis ataskaitomis.

Vokietija | ISIS

Marcel Neumann, Jesper Schulze

Nyderlandai | AFEdemy

Bart Borsje, Willeke van Staalduinen

Lietuva | Seniors Initiatives Centre

Edita Šatienė, Judita Leikienė

Portugalija | SHINE 2Europe

Juliana Louceiro, Elton Correia, Carina Dantas

Bulgarija

Kalina Ekova, Bogomila Naydenova

Partneriai ir kontaktai

„Erasmus+“ projektu „Smart against Ageism“ (SAA) (2022 m. sausis - 2024 m. birželis) siekiama didinti informuotumą apie diskriminaciją dėl amžiaus. Projekte dalyvauja septynios organizacijos partnerės iš šešių Europos šalių:

ISIS Institut für Soziale Infrastruktur, Vokietija

Europos Koordinavimas

www.isis-sozialforschung.de

AFEdemy, Academy on age-friendly environments in Europe BV, Nyderlandai

www.afedemy.eu

AGE Platform Europe, Belgija

www.age-platform.eu

Alzheimer Bulgaria Association, Bulgarija

alzheimer-bg.org

Association Seniors Initiative Centre, Lithuania

www.senioru-centras.lt

SHINE 2Europe, Lda, Portugalija

www.shine2.eu

EAEA, European Association for the Education of Adults, Belgija

www.eaea.org

Projekto svetainė

saa-game.eu

Copyright (c) 2024 Smart Against Ageism Consortium

Šiam leidiniui taikoma „Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0“ (CC BY-SA 4.0) tarptautinė licencija.

**Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga**

Finansuojama Europos Sąjungos lėšomis. Tačiau išreiškiamas požiūris ar nuomonė yra tik autoriaus (-ių) ir nebūtinai atspindi Europos Sąjungos ar Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) požiūrį ar nuomonę. Nei Europos Sąjunga, nei EACEA negali būti laikoma už juos atsakinga.

Turinys

SAA projektas.....	5
Pakalbėkime apie amžiaus cenzą!	6
Politinės priemonės kovai su senėjimu	8
Organizacijų ir vyresnio amžiaus suaugusiųjų iniciatyvos prieš senėjimą	10
Geroji patirtis sveikatos priežiūros srityje	12
Geroji patirtis socialinėje srityje	14
Geroji patirtis darbo rinkoje	16
Geroji propagavimo kampanijų patirtis	18
Geroji patirtis užstatytos aplinkos srityje.....	20
Aktyvus senėjimas	22
SAA - patirtis ir rekomendacijos	24
Pasisemkite įkvėpimo!	26

Projektas „Smart Against Ageism“ – SAA

„Erasmus+“ programos projektu „Smart against Ageism“ (SAA) (2022 m. sausis - 2024 m. birželis) siekiama didinti informuotumą apie diskriminaciją dėl amžiaus. Projekto partneriai atstovaujantys septynias organizacijas iš šešių Europos šalių sukūrė mokymo(si) priemones, skirtas požiūriui į vyresnio amžiaus žmones gerinti. Svarbiausia iš jų – interentinis mokomasis SAA žaidimas, supažindinantis su diskriminacija ir atskirtimi, kurią patiria vyresnio amžiaus žmonės.

Siekiamo:

- Prisdėti gerinant vyresnio amžiaus žmonių socialinę įtrauktį.
- Ugdyti visuomenės narių empatiją, toleranciją įvairovei ir pilietiškumą.
- Skatinkite žmones apmąstyti savo neigiamas nuostatas dėl vyresnio amžiaus.
- Apsaugoti vyresnio amžiaus žmones nuo juos menkinančio požiūrio ir veiksmų.

Tam pasiekti siūlome:

- Asmenine patirtimi paremtą atmintinę, kurioje pateikiamos diskriminacijos dėl amžiaus patirtys ir būdai, kaip tokių situacijų išvengti.
- SAA interaktyvi mokymosi platforma, kurios pagrindą sudaro mokomasis žaidimas ir papildoma medžiaga besimokantiesiems, suaugusiųjų švietėjams, politikos formuotojams valdžios institucijose ir asociacijose bei plačiajai visuomenei.
- Mokytojo knyga su metodiniais patarmais seminarų vedėjams ir pagyvenusių žmonių asociacijoms, kaip supažindinti seminarų dalyvius su diskriminacija dėl amžiaus.
- Rekomendacijos politikos formuotojams, lobistinėms grupėms ir asociacijoms, kaip spręsti diskriminacijos dėl amžiaus problemas.

Visą mokomąją medžiagą ir naujienas apie projektą galima rasti tinklalapyje www.saa-game.eu.

Rekomendacijos politikos formuotojams

Rekomendacijomis politikos formuotojams siekiama suteikti žinių ir praktinių patarimų kaip mažinti diskriminaciją dėl amžiaus. Čia aiškiai ir paprastai pateikiama informacija apie institucinę ir struktūrinę diskriminaciją dėl amžiaus. Rekomendacijos parengtos projekto partneriams atlikus antrinį tyrimą savo šalyse ir apibendrinus viso projekto metu sukauptą patirtį.

Smart Against Ageism

Pakalbėkime apie amžizmą!

“”

Diskriminacija dėl amžiaus (amžizmas) – tai stereotipai (kaip mes mąstome), išankstinės nuostatos (ką mes jaučiame) ir diskriminuojantys veiksmai (kaip mes elgiamės) prieš kitus ar save dėl amžiaus” (PSO, Pasaulinė ataskaita apie diskriminaciją dėl amžiaus, 2021 m.).

“”

„Niekas mūsų neklausia, ar jaučiamės diskriminuojami, ar ne. Nėra jokios viešos diskusijos.“ (moteris, 80+)

“”

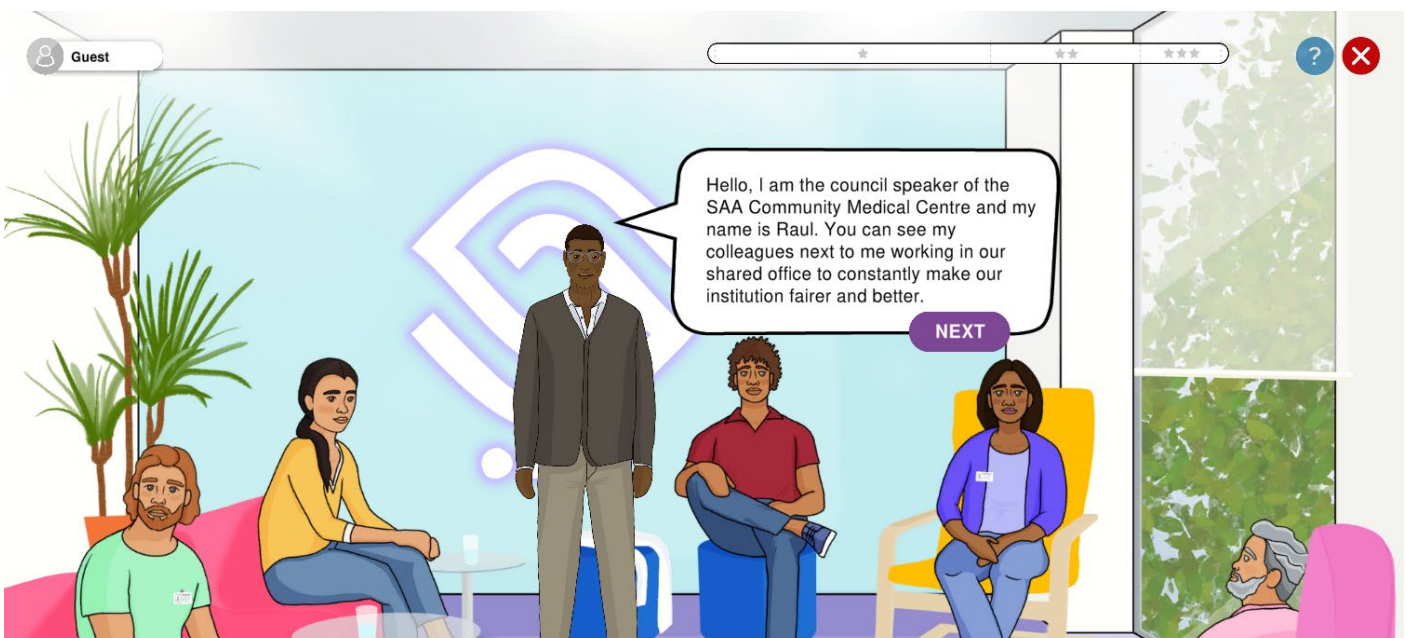
„Esu 80-metė ir dar dirbu. Dvejus metus turėjau laikiną sutartį. Pasibaigus sutarčiai, darbdavys norėjo, kad likčiau, bet dėl mano amžiaus negalėjo pasiūlyti nuolatinio darbo. Pagal įmonės taisykles tokios amžiaus žmonės negali dirbti nuolatinio darbo. Dabar teikiu jiems paslaugas kaip nepriklausoma konsultantė.“ (moteris, 80+).

“”

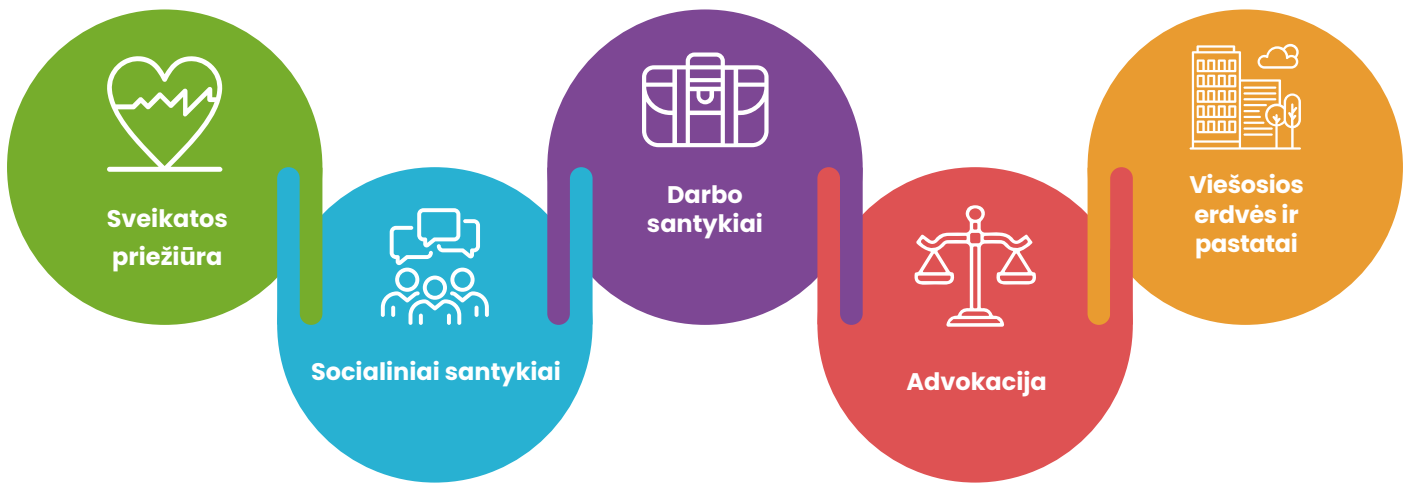
„Aš dvejoju, ar lankyti šokių pamokas, nes manau, kad esu tam per sena“ (Moteris, 70 metų).

Su amžizmu galima susidurti įvairiose kasdienėse situacijose: pas gydytoją, darbe, prekybos centre ir ne tik. Amžizmas gali būti institucinis (struktūrinis), tarpasmeninis arba internalizuotas. Antriniame tyrime rasta įrodymų, kad pagyvenusius žmones diskriminuojanti požiūri ir elgesį galima pagerinti derinant politines priemones (politiką ir įstatymus), švietimą ir mokymą bei organizuojant bendras jaunų ir pagyvenusių žmonių veiklas. Kartu su informuotumo didinimo iniciatyvomis, skatinančiomis aktyvų ir sveiką senėjimą bei solidarumą, galima sumažinti amžizmo mastą ir pagerinti senstančių žmonių gyvenimo kokybę.

Vykdydami SAA projektą, partneriai atliko antrinius tyrimus amžizmo tema, ėmė interviu iš žmonių, susidūrusių su diskriminacija dėl amžiaus. Toliau pateikiami keli kalbintų žmonių pastebėjimai, kurie buvo panašūs visose projekto partnerių šalyse:

Atlikę antrinius tyrimus nustatėme, kad dažniausiai žmonės diskriminuojami dėl amžiaus šiose penkiose srityse:

Sveikatos priežiūra

Vyresnio amžiaus žmonės sveikatos priežiūros sistemoje dažnai jaučiasi diskriminuojami. Kartais jie nesulaukia vienodų gydymo galimybių ar nešališko medicininio sveikatos būklės įvertinimo. Dėl stereotipų dažnai ribojamas vyresnio amžiaus pacientų savarankiško sprendimo ir pasirinkimo laisvė.

Socialiniai santykiai

Vyresnio amžiaus žmonės kartais neturi tokių pačių galimybių socialinėje srityje. Įvairiose socialinėse situacijose šeimoje, bendruomenėje, bendradarbių grupėje, viešajame sektoriuje jie dažnai būna ignoruojami, atstumiami, laikomi silpnesniais ar reikalingais globos.

Darbo santykiai

Darbo rinkoje su vyresnio amžiaus žmonėmis elgiamasi kitaip nei su jaunesniais darbuotojais. Vyresnio amžiaus žmonių veikla, patirtis ir žinios dažnai nuvertinamos vadovaujantis išankstinėmis nuostatomis ir stereotipais, vyresni darbuotojai ne visada turi tokias pačias mokymosi ar profesinio tobulėjimo galimybes kaip jaunesni kolegos.

Advokacija

Vyresnio amžiaus žmonių teisės kartais nėra ginamos arba jų nepakankamai paisoma. Jų diskriminacijos atvejai kartais nepakankamai nagrinėjami, o jų poreikiai daugelyje sektorių nepatenkinami taip, kaip turėtų būti pagal teisės aktus.

Viešosios erdvės ir pastatai

Daug visuomeninių pastatų ir objektų, gatvių, parkų ir kitų statinių yra neprieinami ar sunkiai pasiekiami vyresnio amžiaus žmonėms. Tai daro neigiamą poveikį vyresnio amžiaus žmonių savarankiškumui, paslaugų pasiekiamumui ir socialinei įtraukčiai.

Šios penkios sritys yra SAA žaidimo ir jame naudojamo elgesio kodekso pagrindas. Daugiau informacijos apie šians sritis žaidime rasite spustelėję šią nuorodą: <https://saa-game.eu/saa-game/>.

Politinės priemonės prieš diskriminaciją dėl amžiaus

Remiantis ES ir Jungtinių Tautų (JT) ataskaitomis, diskriminacija dėl amžiaus yra viena iš dažniausiai patiriamų diskriminacijos formų Europos Sąjungoje (ES)¹.

Amžizmas turi rimtų pasekmių tiek vyresnio amžiaus žmonėms, tiek visai visuomenei. Jis gali sukelti stigmatizaciją, segregaciją ir orumą žeminantį elgesį. Tokių padėčių būtina keisti, ieškant sprendimų išbandytose ir paskelbtose iniciatyvose, politikos priemonėse, gerosios praktikos aprašuose.

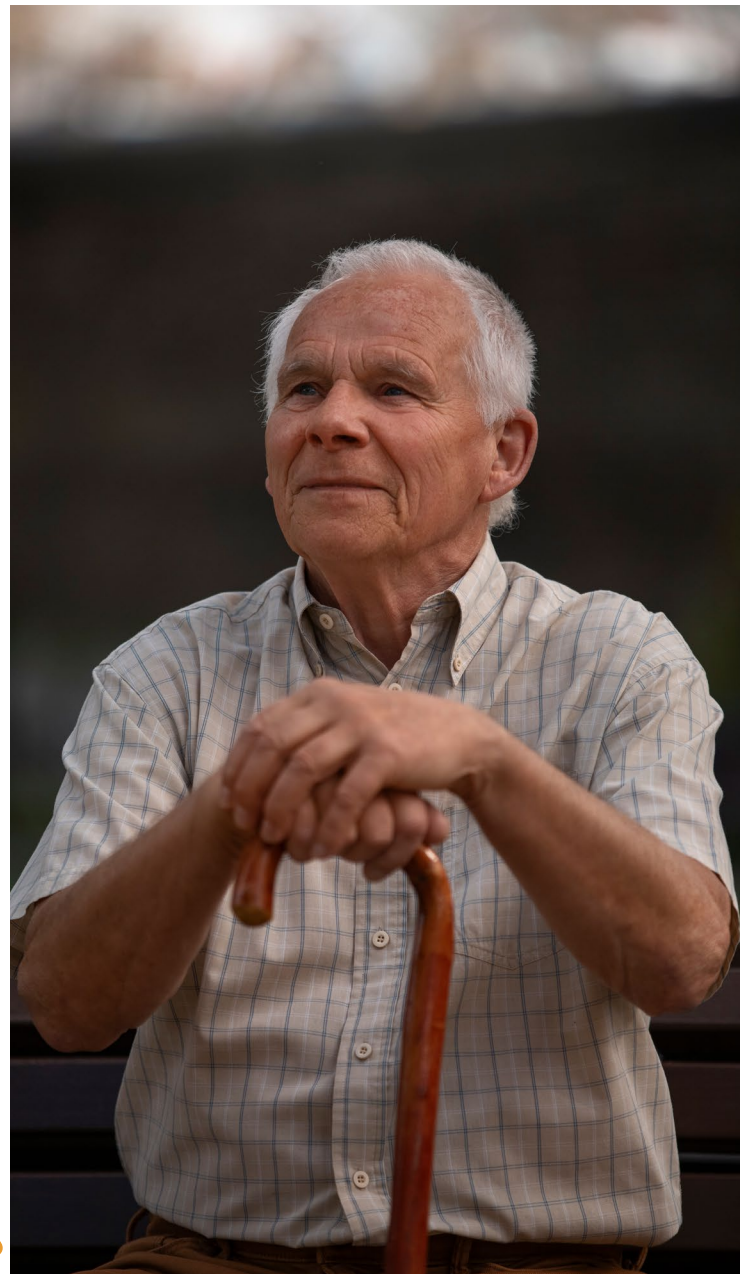
Jungtinių Tautų pasaulinė ataskaita apie senėjimą

2021 m. Pasaulio sveikatos organizacija paskelbė [Pasaulinę ataskaitą apie diskriminaciją dėl amžiaus](#), kurioje aprašomas ir pateikiami faktai apie amžizmą. Ataskaitoje taip pat pateikiamos trys strategijos, kaip kovoti su senėjimu (švietimas, teisė ir politika bei kartu veikla), ir trys rekomendacijos įvairiems veikėjams (vyriausybėms, JT agentūroms, nevyriausybinėms organizacijoms, privačiam sektoriui), kaip su juo kovoti. Rekomendacijos apima judėjimų kūrimą, siekiant pakeisti požiūrį į amžių ir senėjimą, investicijas į tris strategijas, duomenų apie senėjimą gerinimą ir mokslinius tyrimus. Be ataskaitos, taip pat yra priemonių rinkinys, skirtas informuotumui šia tema didinti.

Išsamioje ataskaitoje apžvelgiami pagrindiniai su senėjimu susiję iššūkiai ir jų įveikimo strategijos.

#AWorld4AllAges - Pasaulinė Pasaulio sveikatos organizacijos kampanija, skirta kovai su senėjimu

2021 m. Pasaulio sveikatos organizacija (PSO) pradėjo dešimt metų trukusiančią pasaulinę kampaniją, skirtą kovai su senėjimu. Kol kas kampanijos metu daugiausia dėmesio skiriama matomumui, tinklų ir koalicijų kūrimui bei dalijimuisi kovos su senėjimu strategijomis. PSO išleido kampanijai skirtą priemonių rinkinį, Vadovą, kaip išvengti senatviniio požiūrio bendravime, taip pat socialinės žiniasklaidos priemonių paketą. PSO vadove atviru pokalbiu kvestionuojamos su amžiumi susijusios prielaidos ir stereotipai. Tokiu būdu kampanija didina informuotumą amžiaus cenzo tema, pradėdama tarptautinį atvirą pokalbį.

¹ Remiantis 2019 m. "Eurobarometro" ataskaita apie diskriminaciją ES15 ir pirmąja JT visuotine ataskaita apie senatvinį požiūrį.

Vyresnio amžiaus žmonėms skirtos kelios ES politikos kryptys sveikatos, priežiūros, gerovės ir užimtumo srityse ([Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo](#) 10 ir 19 straipsniai, Europos užimtumo direktyva, Europos socialinių teisių ramstis). Vyresnio amžiaus žmonių teisės ES lygmeniu pripažįstamos [ES pagrindinių teisių chartijos](#) 25 straipsnyje

ES demografijos priemonių rinkinys

2023 m. Europos Komisija paskelbė politikos priemonių rinkinį - [ES demografijos priemonių rinkinį](#), kuriame pateikiamos gairės, kaip valdyti šių tendencijų socialinį ir ekonominį poveikį. Toks priemonių rinkinys yra pirmas išsamus žingsnis, apimantis veiksmus pagal keturis ramsčius, skirtus tėvams, jaunimui, vyresnio amžiaus žmonėms ir migracijai. Trečiuoju ramsčiu remiama vyresnioji karta, skatinant jos savarankiškumą, dalyvavimą ir nediskriminavimą.

Tačiau vis dar yra daug sričių, kurias reikia tobulinti ES, nacionaliniu ir (arba) vietos lygmeniu. Siekiant kovoti su diskriminacija dėl amžiaus, būtinas integruotas požiūris, apimantis struktūrines, elgesio, teises ir kitas priemones.

Kokie tolesni veiksmai?

Amžiaus lygybės strategija

Europos Sąjungoje reikia parengti lygių galimybių visoms amžiaus grupėms strategiją. Ji papildytų esamą Europos bendrijos teisę ir atitiktų ES prioritetą kurti Lygybės sąjungą. Ji taip pat leistų geriau spręsti nelygybės dėl amžiaus visuose gyvenimo etapuose problemą ir kovoti su įvairiomis diskriminacijos formomis.

Jungtinių Tautų konvencija dėl pagyvenusių žmonių teisių

Pasauliui būtų naudinga Jungtinių Tautų konvencija dėl pagyvenusių žmonių teisių (t. y. teisiškai privalomas JT valstybių narių susitarimas). Toks susitarimas turėtų teigiamą poveikį įgyvendinant vyresnio amžiaus žmonių teises ir prisidėtų prie jų gyvenimo kokybės gerinimo. Konvencija taip pat užtikrintų vyresnio amžiaus žmonių lygybę.

Organizacijų ir vyresnio amžiaus suaugusiųjų iniciatyvos prieš senėjimą

ES ir JT ataskaitose nurodytą būtinybę imtis veiksmų atspindi didėjantis vyresnio amžiaus žmonėms skirtų ir jų pačių įgyvendinamų organizacijų ir iniciatyvų skaičius. Šių organizacijų misija - ginti lygias vyresnio amžiaus žmonių teises ir užtikrinti jų gyvenimo kokybę.

Vyresnio amžiaus žmonėms skirtos iniciatyvos organizuojamos vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmenimis. Jų metu informuojama apie diskriminaciją dėl amžiaus ir vyresnio amžiaus žmonių teises bei poreikius. Kai kurios iniciatyvos prasideda vietos lygmeniu, bet išpopuliarėja nacionaliniu ar net tarptautiniu lygmeniu.

Europos AGE platforma

“AGE Platform Europe” yra Europos Sąjungos organizacija, kuri remia vyresnio amžiaus žmonių teisių įgyvendinimą ir išreiškia vyresnio amžiaus žmonių poreikius bei problemas. AGE siekia žmogaus teisėmis grindžiamo požiūrio į su amžiumi susijusią politiką Europos lygmeniu ir siūlo savo nariams visoje Europos Sąjungoje keitimosi informacija, praktika ir patirtimi platformą.

Kartu su savo nariais ir kitomis Europos nevyriausybinėmis organizacijomis bei suinteresuotosiomis šalimis AGE siekia, kad politika apimtų apimtų visas žmogaus teises senatvėje, būtų laikomasi lygybės ir nediskriminavimo principų, dirbama su vyresnio amžiaus žmonėmis, stebima, matuojama ir vertinama, kaip laikui bėgant įgyvendinamos žmogaus teisės, atsižvelgiant į procesus, rezultatus ir indėlį, kad būtų užtikrintas laipsniškas teisių gerėjimas, o ne blogėjimas, ir kad vyriausybės būtų traukiamos atsakomybėn, kai nesilaiko savo įsipareigojimų.

“AGE Platform Europe” mažina atotrūkį tarp vyresnio amžiaus žmonių ir politikos formuotojų, narių patirtį ir idėjas paverčiant politiniais pasiūlymais, kampanijomis ir projektais.

#STOPIDADISMO - pasaulinė iniciatyva, Portugalija

Kampanija #STOPIDADISMO buvo pradėta 2021 m. vienuolikoje Pietų Amerikos ir Europos šalių: Portugalijoje, Ispanijoje, Brazilijoje, Meksikoje, Argentinoje, Kuboje, Čilėje, Panamoje, Salvadore, Kolumbijoje ir Venesueloje. Tai tarptautinis augantis judėjimas, prasidėjęs Ispanijoje. Jo tikslai yra šie:

- Informuotumo apie diskriminacijos dėl amžiaus problemą visuomenėje didinimas.
- Kova su prietarais ir diskriminacija
- Vyresnio amžiaus suaugusiųjų įtraukties ir dalyvavimo visuomenėje skatinimas
- Siūlyti veiksmingus sprendimus.

#STOPIDADISMO tikslai taip pat apima prevenciją ir intervenciją kovojant su senėjimu, taip pat švietimą ir veiklą tarp kartų. Judėjimas skirtas tiek jaunesniems, tiek vyresnio amžiaus žmonėms. Viena iš iniciatyvos veiklų - termino “ageizmas” apibrėžimas, jo šaknys ir poveikis.

Iniciatyva "Oll Inklusiv", Vokietija

"Oll Inklusiv" yra ne pelno siekianti iniciatyva, įsikūrusi Hamburge, Vokietijoje. Jos tikslas - įtraukti vyresnius nei 60 metų žmones į visuomenę organizuojant įvairius jiems skirtus renginius ir kuriant vyresnio amžiaus žmonių tinklą. Dalyviai gali užsiregistruoti naudodamiesi paraiškos forma, o tai suteikia jiems prieigą prie pokalbių įrankio, per kurį jie gali bendrauti tarpusavyje.

Klubų ir koncertų lankymas arba meno kūrimas gatvėse - tai tik keletas užsiėmimų. Šios veiklos paprastai siejamos tik su jaunesniais žmonėmis, tačiau per "Oll Inklusiv" vyresni žmonės taip pat gali dalytis džiaugsmu, patiriamu užsiimant šia veikla. Ši veikla suteikia daugiau galimybių vyresnio amžiaus žmonėms ir padeda įveikti stereotipus, susijusius su vyresnio amžiaus žmonių įvaizdžiu.

Iniciatyvos finansavimas priklauso nuo bendradarbiavimo su fondais ir rėmėjais. Savanorystė yra svarbi iniciatyvos veiklos įgyvendinimo dalis.

Ar žinojote?

Lietuvoje veikia penkios nacionalinės pagyvenusių žmonių asociacijos, kurios yra atstovaujamos Pagyvenusių žmonių taryboje prie Socialinių reikalų ir darbo ministerijos. Visos šios asociacijos turi filialus miestuose ir regioniniuose miestuose.

Jų veikla apima teisės aktų ir vyresnio amžiaus žmonėms skirtų strategijų projektų analizę ir atsiliepimų apie juos teikimą, lobistinę veiklą, konsultacijas ir paramą, taip pat narių švietimą ir socialinį dalyvavimą, renginių ir laisvalaikio veiklos organizavimą.

Dauguma šių asociacijų įgyvendinamų veiklų yra finansuojamos iš Vyriausybės asignavimų strateginių prioritetinių sričių projektams.

Ko reikia?

Vyriausybės parama

Vyresnio amžiaus žmonių asociacijoms ir iniciatyvoms turėtų būti teikiama vyriausybės parama, kad būtų užtikrintas tvarumas. Organizacijoms, ginančioms vyresnio amžiaus žmonių teises ir užtikrinančioms jiems lygias galimybes, reikia finansavimo, priemonių ir išteklių. Jie suteiks, kad asociacijos teiktų kokybiškas paslaugas vyresnio amžiaus žmonėms.

Geroji patirtis sveikatos priežiūros srityje

Sveikatos priežiūra yra svarbus sektorius, kuriame kiekvienam piliečiui būtina užtikrinti vienodas galimybes gauti tinkamas paslaugas. Prevencija, savalaikė diagnostika ir gydymas yra trys esminiai veiksniai, padedantys išlaikyti visuomenės gyvenimo kokybę ir sveikatą.

Kad vyresnio amžiaus žmonės galėtų gyventi oriai ir džiaugsmingai, jie turėtų gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas. Deja, taip yra ne visada. Gydytojų senatvinis požiūris arba administraciniai ir logistiniai dalykai trukdo vyresnio amžiaus žmonėms gauti paslaugas ir gydymą. Šią problemą reikia spręsti visais lygmenimis - struktūriniu (pačios sistemos) ir individualiu (sveikatos priežiūros paslaugų teikėjų požiūriu).

Pacientų vežimo paslaugos Lietuvoje

2023 m. rugpjūtį Sveikatos apsaugos ministerija pradėjo bandomąjį [projektą, skirtą](#) sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumui pacientams, kuriems dėl sveikatos ar ekonominių sąlygų sunku patiems nuvykti į gydymo įstaigą, ypač atokiose ir kaimo vietovėse. Nemokama transporto paslauga teikiama pacientams, kuriems reikalinga hemodializė ar transplantacija, 75 metų ir vyresniems asmenims ir asmenims, kuriems nustatytas 55 proc. darbingumo lygis. Paslauga teikiama savivaldybių lygmeniu, o ją koordinuoja Nacionalinė greitosios medicinos pagalbos tarnyba. Bandomasis projektas bus tęsiamas iki 2024 m. liepos pabaigos, palaipsniui įtraukiant visas šalies savivaldybes.

Bandomosiose savivaldybėse paslauga išbandoma siekiant nustatyti pacientų vežimo poreikius ir tinkamai pasirengti paslaugos diegimui visoje šalyje. Paslaugos koordinatoriai bandomuosiuose regionuose konsultuoja ir pacientus, ir gydytojus, kaip naudotis paslauga.

Tikimasi, kad ši paslauga padės išspręsti sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo problemą kaimo vietovėse ir užtikrins geresnius klinikinius rezultatus, nes sveikatos priežiūra bus teikiama nuo paciento namų iki gydytojo kabineto.

Įpusėjus bandomajam projektui, pagrindinė iki šiol nustatyta problema - komunikacija. Dar ne visi tikslinėms grupėms priklausantys pacientai žino apie šią paslaugą, todėl jiems pasiekti naudojami skirtingi komunikacijos kanalai.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 2023

Valstybė: Bandomasis laikotarpis

Taikymo sritis: Nacionalinė (Lietuva)

Priemonės rūšis: Politinė

Įgyvendina: Finansuoja Sveikatos apsaugos ministerija, koordinuoja Lietuvos greitosios medicinos pagalbos tarnyba

Tikslinės grupės: Pacientai, kuriems reikalinga hemodializė arba transplantacija, žmonės, turintys judėjimo problemų ir specialių sveikatos sutrikimų, demencija sergantys žmonės, mažas pajamas gaunantys žmonės.

Reikalingi išteklių: Viešasis finansavimas ir išteklių

Sprendžiamas klausimas: Sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumas kaimo vietovėse

Vyresnio amžiaus žmonių galimybės gauti ilgalaikę priežiūrą namuose ir visuomenėje - politika ir realybė, Bulgarija

Iniciatyva „Vyresnio amžiaus žmonių galimybės gauti ilgalaikę priežiūrą namuose ir visuomenėje“ apima Bulgarijos politiniuose dokumentuose minimų priemonių, skirtų ilgalaikiai priežiūrai namuose ir visuomenėje, tyrimą ir analizę.

Projekte pateikiamos rekomendacijos dėl geresnės ilgalaikės priežiūros politikos ir skatinama į ją įtraukti advokatų asocijas. Be to, projekto tikslas - didinti informuotumą apie šią problemą pasitelkiant socialinės žiniasklaidos kampaniją.

Šio projekto poreikis atsirado dėl to, kad vyresnio amžiaus žmonėms neužtikrinama galimybė gauti kokybiškas sveikatos priežiūros paslaugas ir trūksta integruoto požiūrio į ilgalaikę priežiūrą, derinant socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas. Atsižvelgiant į neigiamas tendencijas Bulgarijoje, būtina sparčiai plėtoti sveikatos ir socialinį sektorius.

Be to, bus aiškiai pristatyti vyresnio amžiaus žmonių poreikiai ir konkrečios strategijos.

Įgyvendinant projektą institucijos, politikos formuotojai, ekspertai ir vietos nevyriausybinės organizacijos gaus ilgalaikių sveikatos priežiūros paslaugų kokybės gerinimo priemonę.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 2021

Valstybė: Vykdoma iki 2024 m.

Taikymo sritis: Nacionalinė (Bulgarija)

Priemonės rūšis: Asociacinė

Įgyvendina: Bulgarijos Caritas, finansuojama iš Aktyvių piliečių fondo

Tikslinės grupės: Politikos formuotojai, institucijos, NVO

Reikalingi ištekliai: Bet koks finansavimas, mokslinių tyrimų srities specialistai

Sprendžiamas klausimas: Ilgalaikės priežiūros prieinamumas

Ką galima padaryti?

Lietuvos ir Bulgarijos iniciatyvomis sprendžiama senėjimo problema sveikatos priežiūros srityje. Problemos apibrėžimas (Bulgarija) ir veiksmingų būdų jai įveikti paieška (Lietuva) - tai žingsniai į priekį siekiant užtikrinti kokybišką pagyvenusių žmonių priežiūrą.

Tvarumui užtikrinti labai svarbi vyriausybės parama, nes kai kurios priemonės reikalauja, kad būtų naudojamas valstybės turtas. Be to, tvarumą užtikrina pačių iniciatyvų arba jas įgyvendinančių organizacijų viešasis finansavimas.

Juk politika yra vyresnio amžiaus žmonių teisių ir tvarių iniciatyvų užtikrinimo pagrindas. Šias iniciatyvas galima lengvai perkelti ir įgyvendinti visose Europos šalyse, jei tik bus politinė valia ir visuomenės empatija.

Geroji patirtis socialinėje srityje

Socialinis aspektas, susijęs su diskriminacija dėl amžiaus, yra labai svarbus, nes nuo jo priklauso, kaip kovoti su diskriminacija dėl amžiaus visose gyvenimo srityse. Svarbu, kad visuomenė būtų empatiška ir suprastų vyresnio amžiaus žmonių poreikius. Reikėtų gerbti vyresnio amžiaus žmonių asmenybes ir emocijas, o jų teises - vertinti. Be to, jie turėtų būti įtraukiami į visuomenės veiklą, o jų balsas - girdimas politiniu lygmeniu.

Užtikrinti empatišką visuomenę reiškia, kad visose srityse dirbantys žmonės: gydytojai, kasininkai, politikai, vairuotojai ir t. t., nesmerktų vyresnio amžiaus žmonių, nebūtų jiems nuolaidūs ir nekantrūs. Geroji pusė yra ta, kad kiekvienas gali apmąstyti savo elgesį ir pagerinti požiūrį į vyresnio amžiaus bičiulius.

Kampanija #AgeingEqual, Europos Sąjunga

“#AgeingEqual” - tai pirmoji Europos masto kampanija, kuria siekiama didinti informuotumą apie vyresnio amžiaus žmonių lygias teises ir neigiamas diskriminacijos dėl amžiaus pasekmes.

Kampanija prasidėjo minint Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos 70-ąsias metines, o po metų ji buvo suformuota kaip kvietimas imtis veiksmų prieš senatvės problemas.

Projekto #AgeingEqual tikslas - suteikti vyresnio amžiaus žmonėms daugiau galių ir didinti informuotumą apie žalingas diskriminacijos dėl amžiaus pasekmes.

Platformoje #AgeingEqual galima rasti tinklaraštį, kuriame pateikiamos asmeninės istorijos apie senėjimą ir vyresnį amžių. Tinklaraštyje pristatoma daug kontekstų: senėjimo supratimas, senėjimas ir lytis, senėjimas ir lytiškumas ir kt.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 2018

Valstybė: Tęstinė

Apimtis: Europos

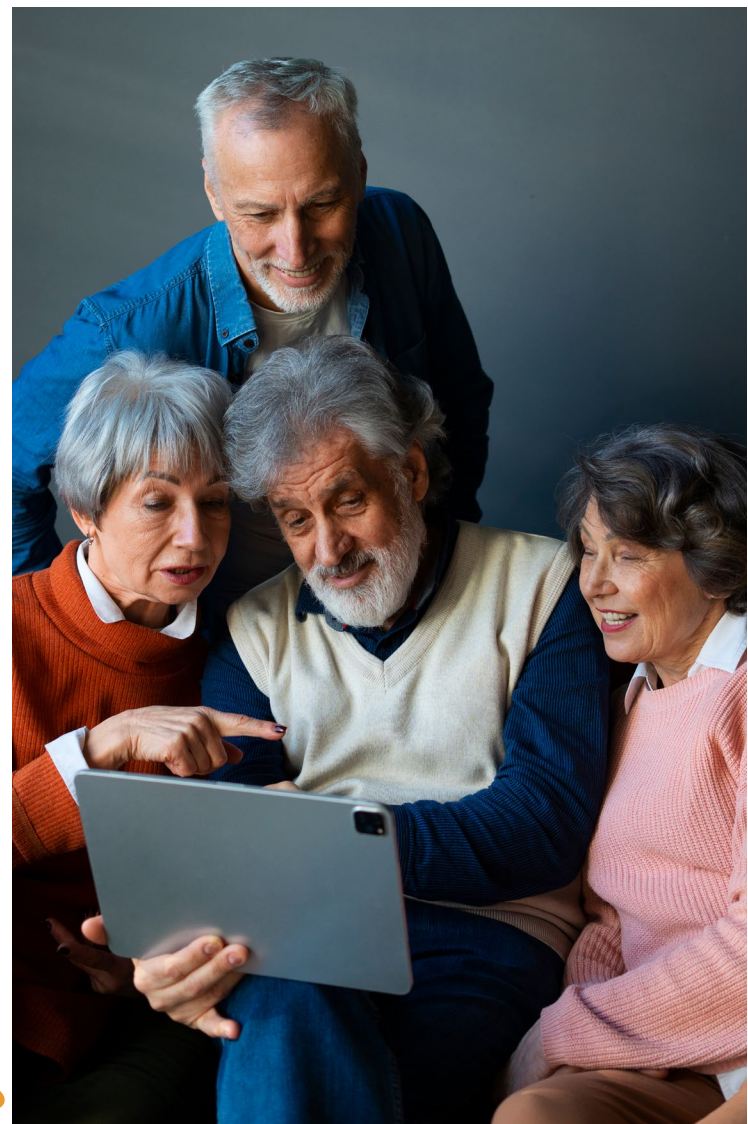
Priemonės tipas: Asociacinė

Įgyvendino: AGE Platform Europe

Tikslinės grupės: Visuomenė

Reikalingi ištekliai: Geri tinklai ir ryšių kanalai.

Nagrinėjama problema: Amžiaus cenzas įvairiose srityse

Vyriausybės ataskaita apie pagyvenusius žmones ir iniciatyva “Senatvės vaizdai”, Vokietija

Nuo 1994 m. Vokietijos federalinė vyriausybė skiria nepriklausomą komisiją, sudarytą iš įvairių sričių ekspertų, kuri rengia [vyriausybės ataskaitas apie vyresnio amžiaus žmones](#) kiekvienam teisėkūros laikotarpiui. Ataskaitose pateikiama informacija apie vyresnio amžiaus žmonių padėtį, analizė ir rekomendacijos dėl veiksmų, padedančių priimti politinius sprendimus.

[Pirmojoje vyriausybės ataskaitoje dėl pagyvenusių žmonių](#) nurodyta, kad reikia imtis socialinių ir politinių veiksmų, susijusių su demografiniais pokyčiais. Tai paskatino kurti politiką, kurioje daugiau dėmesio skiriama senėjimui ir vyresnio amžiaus žmonių socialinei integracijai.

[Šeštojoje ataskaitoje apie senatvę](#) buvo nagrinėjamas vyresnio amžiaus žmonių įvaizdis visuomenėje, kuris buvo gana neigiamas. Todėl Federalinė šeimos, pagyvenusių žmonių, moterų ir jaunimo reikalų ministerija pradėjo iniciatyvą “[Senatvės įvaizdžiai](#)”. Kampanijos tikslas - parodyti konkrečių (kartais neigiamų) senatvės įvaizdžių poveikį ir skatinti vyresnės kartos žmonių gyvenimo įvairovę. Plačioji visuomenė skatinama iširti savo senatvės įvaizdžius ir tapti empatiškesne bei jautresne. Dalyvauti gali visos amžiaus grupės ir taip suaktyvinti savo išankstinių nuostatų ir stereotipų apmąstymą. Be to, dėmesys sutelkiamas į vyresnio amžiaus žmonių stipriąsias puses ir siekiama sukurti naują, teigiamą amžiaus įvaizdį, kuriame vyresnio amžiaus žmonės būtų aktyvūs visuomenės dalyviai.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 1994 m. - pirmoji ataskaita; 2015 m. - kampanijos “Senatvės vaizdai” pradžia

Valstybė: Vykdoma

Apimtis: Nacionalinė

Priemonės tipas: Politinė

Įgyvendino: Šeimos, pagyvenusių žmonių, moterų ir jaunimo reikalų federalinė ministerija, Vokietija

Tikslinės grupės: Visuomenė

Reikalingi ištekliai: Viešasis finansavimas ir ištekliai (nedidelės išlaidos)

Nagrinėjama problema: Neigiamas vyresnio amžiaus žmonių įvaizdis

Ką galima padaryti?

Kampanijos internete ir socialiniuose tinkluose yra geras būdas panaudoti naujas technologijas kovojant su senėjimo problema. Nors reikia gerų tinklaveikos ir sklaidos mechanizmų, dėl nedidelių sąnaudų šią priemonę lengva perkelti į kitas Europos šalis.

Kampanijos suteikia balsą vyresnio amžiaus suaugusiesiems arba suteikia visuomenei galimybę apmąstyti savo pačių senatvės vaizdinius. Iniciatyvos stipriai ir paprastai meniškai informuoja apie socialinius senėjimo aspektus.

Tvarumas užtikrinamas kuriant tinklą ir skleidžiant informaciją. Kuo labiau tinklas plėsis, tuo didesnė bus nauda.

Geroji patirtis darbo santykiuose

Diskriminacija dėl amžiaus dažnai pasitaiko darbo rinkoje, kur dėl išankstinių nuostatų vyresnio amžiaus žmonės laikomi mažiau pajėgiais atlikti reikiamas užduotis. Darbdaviai neatsižvelgia į darbuotojų įgūdžius ir patirtį, daugiausia dėmesio skirdami jų amžiui.

Be to, su žmonėmis, galinčiais atlikti darbo užduotis, atsisakoma sudaryti darbo sutartis arba jiems mokami mažesni atlyginimai. Vyresnio amžiaus žmonės neskatinami tobulinti savo įgūdžių per mokymus ir kursus ir neturi tokių pačių karjeros galimybių.

Kita vertus, kai kuriose Europos šalyse pensijos yra tokios mažos, kad vyresnio amžiaus žmonės atsiduria ties skurdo riba. Jie negali sau leisti gyventi kokybiškai ir yra priversti toliau dirbti.

Lygių galimybių įstatymas, Vokietija

[Lygių galimybių įstatymas](#) (AGG) yra politinė priemonė, kuria Vokietijoje reglamentuojamas vienodas požiūris į žmones. Jis taikomas įvairioms gyvenimo sritims, įskaitant darbo žymenį, draudžiantį įvairių formų diskriminaciją, įskaitant amžiaus diskriminaciją. Pagrindiniai įstatymo teiginiai:

- Darbo skelbimai neturi būti orientuoti į amžių
- Sprendimai, susiję su paraiškų dėl darbo teikimo procesu, negali būti priimami atsižvelgiant į amžių.
- Švietimo mokymai ir pasiūlymai turėtų būti vienodai prieinami visoms amžiaus grupėms.
- Visose įmonėse turi būti įsteigtas skundų skyrius, kuriame darbuotojai galėtų pateikti skundą dėl diskriminacijos dėl amžiaus.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 2006

Valstybė: Igyvendinta, vykdoma

Taikymo sritis: Nacionalinė (Vokietija)

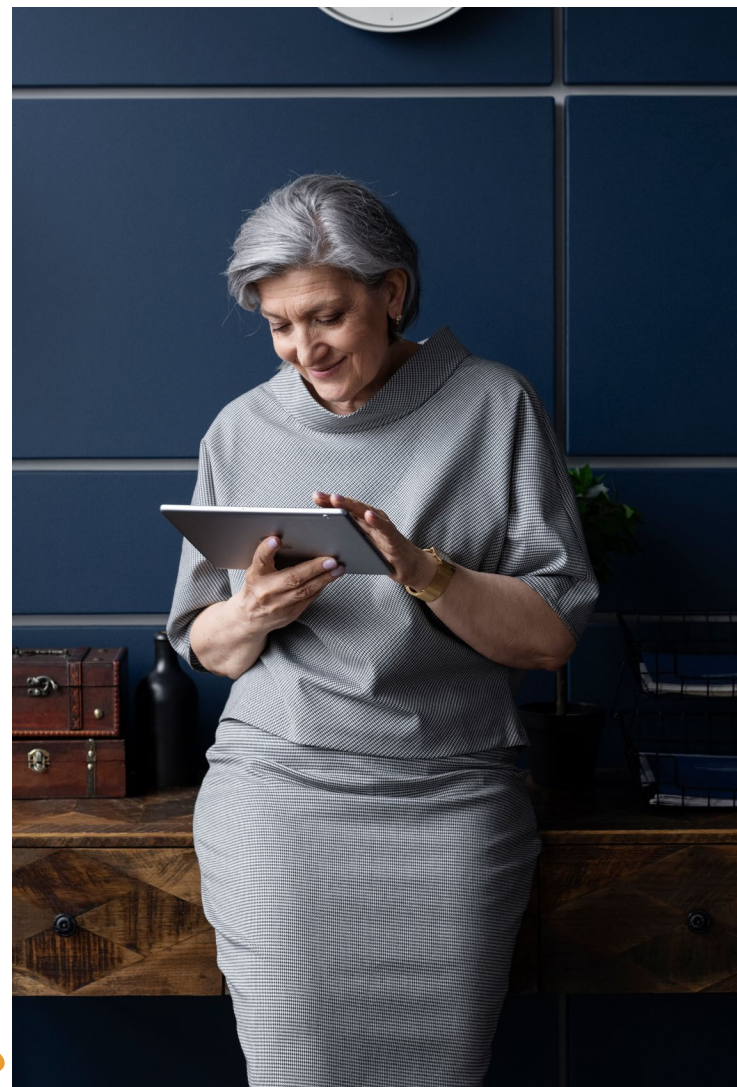
Priemonės rūšis: Politinė

Įgyvendino: Federalinė kovos su diskriminacija agentūra

Tikslinės grupės: Visuomenė

Reikalingi išteklių: Politinis sprendimas

Nagrinėjama problema: Diskriminacija dėl amžiaus darbe

Atsiverti, o ne užsidaryti, Austrija

Kampanija „Atverti, o ne uždaryti“ sprendžia problemą, kad įmonės, ieškodamos darbuotojų, dažnai nepastebi vyresnio amžiaus žmonių. Austrijos valstybinė įdarbinimo tarnyba sprendžia šią problemą skatindama įmones mokyti ir įdarbinti vyresnius nei 50 metų žmones.

Ji remia įmones įdarbinimo procese, teikdama finansavimą ir pagalbą (integracijos subsidijas ir subsidijas darbo užmokesčio išlaidoms vyresnio amžiaus žmonių mokymo laikotarpiu padengti). Be to, ji teikia papildomą finansinę paramą žemos kvalifikacijos ir vyresnio amžiaus darbuotojų mokymams.

Kampanijos idėja - įveikti amžiaus ceną užimtumo srityje ir skatinti atvirą įdarbinimą atsižvelgiant į įgūdžius, o ne į amžių. Ji skatina įmones priimant naujus darbuotojus kreiptis į kuo platesnį kandidatų ratą.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 2023

Valstybė: Tęstinė

Taikymo sritis: Nacionalinė (Austrija)

Priemonės rūšis: Politinė

Įgyvendino: Austrijos valstybinė užimtumo tarnyba

Tikslinės grupės: Įmonės

Reikalingi išteklių: Įmonių Finansavimas

Nagrinėjama problema: Vyresnio amžiaus žmonių nedarbas

Ką galima padaryti?

Diskriminaciją dėl amžiaus draudžiantys teisės aktai yra svarbi priemonė, užtikrinanti, kad vyresnio amžiaus žmonės turėtų vienodas galimybes. Siekdamas pakeisti požiūrį į pagyvenusius žmones darbo rinkoje, asociacijos, institucijos ir vyriausybė turėtų skatinti pozityvias priemones, pavyzdžiui, spręsti ilgalaikio vyresnio amžiaus žmonių nedarbo problemą, tenkinti tiek įmonių pelno siekimo, tiek darbuotojų karjeros galimybes.

Šias priemones galima lengvai perkelti į visas Europos šalis, kurioms būdingos bendros vertybės ir Europos teisės aktai. Įmonių skatinimas šioms problemoms spręsti yra geras būdas, kurį galima pritaikyti prie turimų išteklių.

Tvarumas įmanomas, jei bus politinė valia įgyvendinti įstatymą ir palaipsniui keisis darbdavių požiūris į amžių (taikant teigiamas paskatas).

Geroji advokacijos patirtis

Advokacija - tai veiksmai, kuriais palaikomi, rekomenduojami, argumentuojami, ginami ar prašomi kitių asmenų³. Diskriminacija dėl amžiaus pasitaiko ir advokatūros sektoriuje, kur dažnai vyresnio amžiaus žmonių balsų nėra. Kai kuriose šalyse nėra specialių įstatymų, draudžiančių senatvinį diskriminavimą ar pripažįstančių vyresnio amžiaus žmonių teises. Dar daugiau, nėra strategijų, kaip pagerinti vyresnio amžiaus žmonių gyvenimą ir įveikti senatvinį diskriminavimą.

Įgaliojimų suteikimas vyresnio amžiaus žmonėms suteikia jiems galimybę pasidalyti savo specifiniais poreikiais ir teisėmis ir primygtinai reikalauti jų patenkinimo. Užtikrinant jų aktyvų dalyvavimą politiniame gyvenime ir skatinant aktyvų pilietiškumą, asmenys įgyja galimybę veiksmingai keisti aplinką, kurioje gyvena.

Pagyvenusių žmonių taryba (Raad van Ouderen), Nyderlandai

Pagyvenusių žmonių taryba (Raad van Ouderen) pataria Sveikatos, gerovės ir sporto ministerijai (VWS) ir kitoms suinteresuotosioms šalims, susijusioms su pagyvenusių žmonių priežiūra, ir atkreipia dėmesį į svarbius klausimus. Tarybą sudaro 20 vyresnio amžiaus žmonių, kurie aktyviai dalyvauja regioniniuose ir nacionaliniuose vyresnio amžiaus žmonių tinkluose. Taip vyresnio amžiaus žmonėms suteikiama galimybė dalyvauti sprendžiant jiems aktualius klausimus.

Tarybos idėja - teikti prašomus arba neprašomus patarimus dėl paramos ir priežiūros vyresnio amžiaus žmonėms, taip pat įtraukti į darbotvarkę vyresnio amžiaus žmonėms aktualias temas. Kitas Tarybos uždavinys - plėtoti pagyvenusių žmonių priežiūros paktą ir galiausiai užmegzti ryšius su regioniniais rėmėjais.

Iki šiol Taryba pateikė ministerijai rekomendacijas 18 įvairių klausimų, pavyzdžiui, dėl pagyvenusių žmonių perkainojimo kampanijos, informacijos apie slaugos namų pasirinkimą ir kampanijos apie tai, kaip pagyventi vyresniame amžiuje.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 2018

Valstybė: Vykdoma

Taikymo sritis: Nacionalinė (Nyderlandai)

Priemonės rūšis: Politinė

Įgyvendino: Sveikatos, gerovės ir sporto ministerija

Tikslinės grupės: Vyresnio amžiaus piliečiai

Reikalingi išteklių: Viešasis finansavimas ir politinė valia

Nagrinėjamas klausimas: Vyresnio amžiaus piliečių politinė įtrauktis

³ Alliance for Justice, s.d. Available at: https://mffh.org/wp-content/uploads/2016/04/AFJ_what-is-advocacy.pdf

BAGSO

BAGSO yra federalinė pagyvenusių žmonių organizacijų asociacija. Ji politiniu, visuomeniniu ir verslo lygmeniu pasisako už vyresnio amžiaus žmonių teises, jų socialinę apsaugą ir aktyvų senėjimą. Kai kurios iš jos veiklos kryptių: vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo kokybės temų įtraukimas į politinę darbotvarkę, geresnio vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo užtikrinimo žingsnių nustatymas ir politinių veiksmų visais lygmenimis skatinimas.

Tai skėtinė organizacija, kuriai priklauso daugiau kaip 120 narių - klubų ir asociacijų, remiančių arba ginančių vyresnio amžiaus žmonių teises. Jos įkūrimo tikslas - sukurti vyresnio amžiaus žmonių organizacijų tinklą, sukurti forumą vyresnio amžiaus žmonių temoms ir užtikrinti, kad vyresnio amžiaus žmonių balsas būtų išgirstas politiniu lygmeniu.

Be politinės veiklos, BAGSO skatina mokslinę veiklą senėjimo srityje ir nuolat skelbia informaciją aktualiomis temomis. Ji taip pat dalyvauja įvairiuose taikomuosiuose projektuose ir remia mokslinių tyrimų projektus visuomenės senėjimo srityje. Be to, BAGSO organizuoja įvairius renginius, skirtus įvairiems senėjimo klausimams.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 1989

Valstybė: Vokietija

Taikymo sritis: Nacionalinė (Vokietija)

Priemonės rūšis: Asociatyvinis

Įgyvendino: Vienuolika vyresnio amžiaus žmonių organizacijų

Tikslinės grupės: Vyresnio amžiaus piliečiai

Reikalingi ištekliai: Tinklų kūrimas

Nagrinėjamas klausimas: Vyresnio amžiaus piliečių politinė įtrauktis

Ką galima padaryti?

Daugumoje Europos valstybių yra institucijos, tokios kaip Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, kurioms vyresnio amžiaus žmonės gali pateikti skundą dėl diskriminacijos. Nors jų sprendimai yra teisiškai galiojantys, joms dažnai trūksta įgaliojimų ir išteklių imtis veiksmų.

Kalbant apie vyresnio amžiaus žmonių politinę ir socialinę įtrauktį, svarbu užtikrinti, kad jie galėtų išsakyti savo nuomonę ir būtų įgalinti keisti aplinką, kurioje gyvena. Turėtų būti skatinamos ir remiamos vyresnio amžiaus žmonių organizacijos, ginančios ar patariančios savo nariams dėl jų teisių. Taip pat reikalinga paramos sistema skundus pateikusiems žmonėms, kuri teiktų teisinę ar (ir) asmeninę pagalbą ir konsultacijas.

Tvarumo galima pasiekti plečiant pagyvenusių žmonių organizacijų tinklą, skiriant joms finansavimą ir išteklius bei užtikrinant, kad jų poreikiai būtų sprendžiami politiniu lygmeniu ir teisės aktuose.

Geroji patirtis viešosios infrastruktūros srityje

Netinkama fizinė aplinka dažnai trukdo vyresnio amžiaus žmonėms atlikti svarbiausius veiksmus ar užsiimti mėgstama veikla. Toks neprieinamumas riboja jų judumą ir nepriklausomybę, trukdo jiems visapusiškai dalyvauti kasdiniame gyvenime. Šios kliūtys – nuo nepatogių jėgimų iki turėklų ir liftų trūkumo – vyresnio amžiaus žmonėms kelia didelių sunkumų.

Be to, miestų gatvių, pastatų ir transporto planavimas ne visada patogus ir sukelia daug kliūčių. Tai riboja vyresnio amžiaus žmonėms galimybes patogiai keliauti ir būti aktyviems.

Sprendžiant šias problemas būtina gerinti infrastruktūrą, užtikrinti, kad pastatuose ir viešose vietose būtų įrengtos būtinos priemonės, pavyzdžiui užlipimai be laiptų, turėklai, platesnės durų angos ir šaligatviai be kliūčių, ilgiau deganti žalia šviesa perėjose, viešieji tualetai, suoliukai, geriama vandens fontanėliai ir kt. Teikdami pirmenybę prieinamumui miestuose ir pastatuose, galime pagerinti vyresnio amžiaus bendruomenių narių gyvenimo kokybę ir integraciją.

Gyventojų senėjimas ir miestas: kaip miesto erdves pritaikyti vyresnio amžiaus žmonėms

Tarptautinės organizacijos "HelpAge International" ataskaitoje "[Senėjimas ir miestas](#)" pateikiamos pagrindinės problemos, susijusios su miestų infrastruktūra, dėl kurios jie tampa neprieinami vyresnio amžiaus žmonėms.

Ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama erdvėms, sveikatai ir saugumui, taip pat pristatomos vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo realijos mieste (ypač mažų ir vidutinių pajamų šalyse). Pagrindinės temos:

- Atkurti miesto erdves visiems, kad gatvėmis būtų galima vaikščioti pėsčiomis, viešasis transportas taptų prieinamesnis, o pragyvenimo šaltinis – gatvės.
- Sveikas senėjimas miestuose, teikiant paramą bendruomenėms, kovojant su oro taršos poveikiu ir didėjančiu neužkrečiamųjų ligų atvejų skaičiumi.
- Vyresnio amžiaus žmonių saugumas ir sauga miestuose socialinės, ekonominės ar politinės įtampos metu; nusikaltimai ir nesaugumas, su kuriais susiduria vyresnio amžiaus žmonės; iššūkiai, su kuriais vyresnio amžiaus žmonės susiduria humanitarinių krizių ir pabėgėlių krizių metu.

Ataskaitoje teigiama, kad taikant politines priemones ir ekonomines paskatas miestai gali tapti daug svetingesni vyresnio amžiaus žmonėms.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 2016

Valstybė: Baigta

Taikymo sritis: Tarptautinė

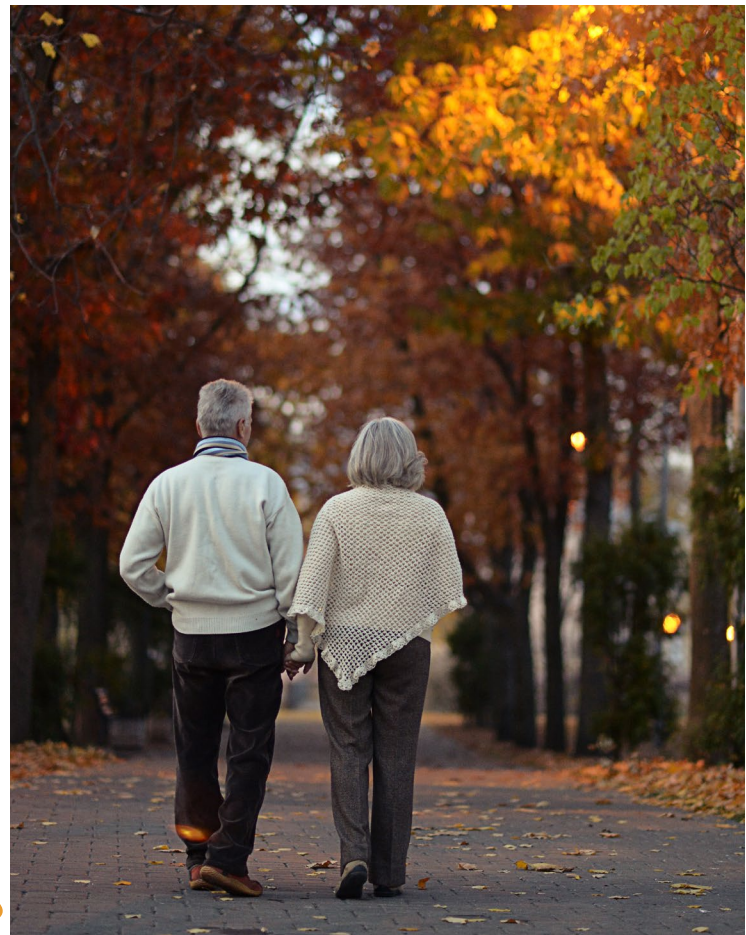
Priemonės rūšis: Asociacinė

Įgyvendina: HelpAge International

Tikslinės grupės: Vyresnio amžiaus piliečiai

Reikalingi ištekliai: Politinė valia ir viešasis finansavimas

Sprendžiamas klausimas: Vyresnio amžiaus žmonėms prieinami miestai

Voorall fondas, Nyderlandai

“Voorall” yra interesų grupė, veikianti Hagoje vietos lygmeniu. Fondas atlieka užstatytos aplinkos prieinamumo fizinėmis, psichinėmis, jutiminėmis ir (arba) lėtinėmis ligomis sergantiems žmonėms tyrimus. Siekiama, kad visi žmonės galėtų laisvai judėti mieste, turėdami visišką kontrolę ir galimybę dalyvauti visuomenės gyvenime.

“Voorall Foundation” pataria miesto tarybai, remdamasi savo patirtimi ir miesto įrenginių bandymais. Be to, Voorall akademijoje rengiami seminarai ir teikiama informacija apie įvairių negalią turintiems žmonėms pritaikytas erdves.

Pagrindiniai fondo principai - įtrauktis ir prieinamumas mažinant kliūtis tikslinei grupei. Be to, žmonės su negalia įgalinami patys surasti ir pranešti apie šias kliūtis bei padėti gerinti sukurtą aplinką.

Nors iniciatyva skirta neįgaliesiems, “Voorall” veikla naudinga ir vyresnio amžiaus žmonėms, turintiems negalią ar sergantiems lėtinėmis ligomis. Be to, ji palengvina aktyvų gyventojų senėjimą, nes miesto aplinka tampa lengvai prieinama visiems.

Informacinis langelis

Pradžios metai: 2006

Valstybė: Vykdoma

Taikymo sritis: Vietinė (Haga)

Priemonės rūšis: Asociacinė

Įgyvendina: Voorall

Tikslinės grupės: Neįgalieji

Reikalingi išteklių: Koordinavimas, bendradarbiavimas su savivaldybėmis ir socialinėmis organizacijomis, žmonėms ir sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais.

Sprendžiamas klausimas: Vyresnio amžiaus žmonėms prieinama infrastruktūra

Ką galima padaryti?

Užstatyta aplinka turėtų būti sutvarkyta taip, kad ne tik vyresnio amžiaus žmonės, bet ir visa visuomenė galėtų gyventi aktyviai ir sveikai. Be pritaikytų pastatų, sutvarkytų miesto erdvių ir prieinamo bei laiku naudojamo viešojo transporto, taip pat reikia sutelkti dėmesį į vietos erdvių plėtrą. Savivaldybės turėtų teikti visas vyresnio amžiaus žmonių kasdieniam gyvenimui reikalingas paslaugas, kad jie galėtų būti aktyvūs ir savarankiški.

Savivaldybės turėtų bendradarbiauti su asociacijomis ir vyriausybe, kad vyresnio amžiaus žmonėms būtų teikiamos geresnės vietos paslaugos. Tvarumo galima pasiekti taikant integruotą požiūrį ir abipuses visų šalių pastangas.

Aktyvus ir sveikas senėjimas

Aktyvus ir sveikas senėjimas yra labai svarbus norint išsaugoti sveikatą, gerovę ir socialinius ryšius vyresniame amžiuje. Kuriant vyresnio amžiaus žmonėms tinkamą aplinką reikia kurti prieinamą infrastruktūrą, įgyvendinti amžiui palankią politiką, teikti sveikatos ir socialines paslaugas ir skatinti mokymąsi visą gyvenimą.

Dauguma ES šalių jau turi nacionalines aktyvaus ir sveiko senėjimo strategijas. Remdamos šį procesą, valstybės gali sumažinti sveikatos priežiūros išlaidas, kovoti su socialine izoliacija ir užtikrinti pagyvenusių žmonių teises gyventi oriai ir savarankiškai.

Asociacijos taip pat aktyviai įgyvendina naujus požiūrius į vyresnio amžiaus žmones. Kai kurios iš jų:

- Tiltų tiesimas per skirtingų kartų solidarumą
- Įtraukti meną kaip bendravimo priemonę (ypač demencija ir kitomis kognityvinėmis ligomis sergantiems žmonėms),
- Sporto panaudojimas ligų prevencijai,
- IT kompetencijos ir vyresnio amžiaus žmonių įgūdžių bei žinių gerinimas.

Visi šie veiksmai užtikrina, kad vyresnio amžiaus suaugusieji ir toliau galėtų prisidėti prie visuomenės ekonominio, socialinio ir intelektualinio gyvenimo.

Auksinio amžiaus festivalis

“Golden Age” festivalis - tai Europos gimnastikos festivalis, skirtas vyresniems nei penkiasdešimties metų žmonėms. Jo dalyviams suteikiama galimybė tobulėti ir parodyti savo sugebėjimus, išbandyti naujas veiklas, kultūras ir sporto šakas bei užmegzti naujas pažintis su žmonėmis iš visos Europos. Be paties festivalio, visą savaitę planuojami grupių pristatymai ir laisvalaikio užsiėmimai.

Ši iniciatyva yra puikus pavyzdys, kaip vyresnio amžiaus žmonėms suteikti vertingos ir įdomios patirties. Renginys taip pat didina informuotumą apie sportinės veiklos svarbą prevencijai ir propaguoja tokio pobūdžio varžybas kaip būdą išmokti naujų dalykų, susipažinti su naujais žmonėmis ir... tiesiog smagiai praleisti laiką.

Aconcheço (Bendrieji namai), Portugalija

“Aconcheço” - tai programa, kuria siekiama skatinti vyresnio amžiaus žmonių ir jų šeimų gerovę. Universiteto studentams siūloma apsigyventi vyresnio amžiaus žmonių gyvenamosiose patalpose ir taip nutiesti tiltus tarp kartų. Taip siekiama įveikti vyresnio amžiaus žmonių vienatvę, nemokamai apgyvendinant ne vyresnius kaip 35 metų amžiaus studentus. Vyresnio amžiaus žmonės ir studentai užmezga ryšį, turi galimybę dalytis patirtimi ir užmegzti draugystę. Taip Aconcheço ne tik teikia abipusę naudą abiem pusėms, bet ir keičia socialinį senėjimo suvokimą visuomenės lygmeniu.

Sidabrinė linija (Sidabrinė linija), Lietuva

“[Sidabrinė linija](#)” - tai iniciatyva, kuria siekiama įveikti vyresnio amžiaus žmonių vienatvę, pasitelkiant draugų ir emocinės paramos liniją. Apmokyti savanoriai reguliariai skambina vyresnio amžiaus žmonėms nustatytu laiku. Kiekvienas savanoris bendrauja su tuo pačiu asmeniu, kad galėtų užmegzti ryšį ir draugystę. Taip patenkinami vyresnio amžiaus žmonių bendravimo poreikiai.

Šią iniciatyvą galima išplėsti, įtraukiant laiškų ar elektroninių laiškų siuntimą, internetinius pokalbius ir kitus bendravimo būdus.

Baba Residence, Bulgarija

“[Baba Residence](#)” yra puikus pavyzdys iniciatyvos, kuria siekiama suteikti papildomo pelno vyresnio amžiaus žmonėms. Vyresnio amžiaus žmonių pensijos paprastai būna labai mažos, todėl jie atsiduria ties skurdo riba. Todėl tokios kampanijos, kuriomis siekiama suteikti galimybę gauti papildomo pelno, yra labai naudingos.

“Gyvenamoji močiutė” suburia vyresnio amžiaus žmones iš kaimų ir jaunesnius žmones iš miestų, tiesdama tiltus tarp kartų. Savanoriai gyvena kaime vieną mėnesį ir plėtoja savo idėjas. Taip jie bendradarbiauja su vietiniais gyventojais, kad sukurtų pelningą produktą. Pavyzdžiui, buvo išleista vietinės tradicinės muzikos kompaktinė plokštelė, prekiaujama rankų darbo gaminiais. Iniciatyva naudinga ne tik suteikiant darbo galimybių vyresnio amžiaus žmonėms, bet ir kovojant su izoliacija, ypač mažuose Bulgarijos kaimuose.

SAA – patirtis ir rekomendacijos

Demografinės tendencijos rodo, kad Europos Sąjungoje mažės gyventojų skaičius ir daugės 65 metų ir vyresnių žmonių (8-oji sanglaudos ataskaita, 2022 m.), todėl reikia imtis atitinkamų priemonių ir keisti kultūrą. Priemonių pagrindas turėtų būti lygių galimybių ir gyvenimo kokybės užtikrinimas vyresnio amžiaus žmonėms. Norint tvariai kovoti su senėjimo problema, svarbu keisti neigiamą vyresnio amžiaus žmonių įvaizdį visuomenėje.

Diskriminacija dėl amžiaus – žmogaus teisių klausimas

““

“Politiniai sprendimai, kuriuose daugiausia dėmesio skiriama senstančių žmonių fizinių ir psichinių gebėjimų praradimui ir “pažeidžiamumo” bei “poreikių” tenkinimui, prisideda prie neigiamo senėjimo apibūdinimo, kuriame neatsižvelgiama į vyresnio amžiaus žmonių patirtį, jų potencialą ir indėlį į visuomenę”.

Siekdama pakeisti šią neigiamą senėjimo sampratą, AGE pritaria Europos pagrindinių teisių agentūros požiūriui ir siūlo, kad politikos reformos būtų orientuotos ne į universalių senų žmonių poreikių tenkinimą, o sutelkti į asmenį, į žmogų, turintį pagrindines teises ir prigimtinių žmogišką orumą.“

AGE Platform Europe, ES

Vertikaliuoju ir horizontaliuoju lygmenimis derinamas požiūris - tai būdas užtikrinti vyresnio amžiaus žmonių teises.

““

“Vyresnio amžiaus žmonėms skirtoje politikoje turėtų būti numatytas bendras požiūris vertikaliuoju ir horizontaliuoju lygmenimis. Ministerijos turėtų bendradarbiauti, kad užtikrintų vienodas galimybes visoms amžiaus grupėms socialinėje, darbo, sveikatos apsaugos, teisių gynimo ir struktūrinėje srityse. Be to, nacionalinės institucijos turėtų glaudžiai bendradarbiauti su savivaldybėmis, kad vietos lygmeniu būtų teikiamos geresnės paslaugos. Vietinio lygmens iniciatyvos paprastai būna naudingiausios vyresnio amžiaus žmonėms, nes jose pripažįstami specifiniai šios grupės poreikiai.”

Bulgarijos Alzheimerio asociacija, Bulgarija

Apie daugelį diskriminacijos dėl amžiaus atvejų nepranešama, nes neigiami įvaizdžiai tampa įprasti.

““

„Visuomenėje pakankamai plačiai paplitęs neigiamas senatvės įvaizdis, kuris įtakoja mūsų mintis apie senatvę. Vyresni žmonės internalizuoja neigiamas nuostatas ir stereotipus apie senatvę. Dėl to daugybė diskriminacijos dėl amžiaus atvejų nėra nurodomi. Reikia švietimo intervencijų ir problemos suvokimo didinimo priemonių, kad žmonės labiau pastebėtų tokios diskriminacijos apraiškas ir siektų lygiateisiškumo visose srityse.“

Socialinės infrastruktūros institutas, Vokietija

Aktyvaus ir sveiko senėjimo iniciatyvos ir priemonės, skirtos vyresnio amžiaus žmonių gyvenimo kokybei užtikrinti, yra svarbios siekiant užtikrinti lygias galimybes visoms amžiaus grupėms.

„Padidinus finansinę paramą, kurią gauna skurde gyvenantys vyresnio amžiaus suaugusieji, paramos gavėjai gali pagerinti savo gyvenimo kokybę ir naudotis elementariu turto, pavyzdžiui, maisto produktais, higienos reikmenimis ar net susimokėti už nuomą. Šios formos priemonė įgyvendinama šalyje mokamais mokesčiais, todėl gali tekti didinti mokesčius kitose šalyse, tačiau trumpalaikiai ir ilgalaikiai rezultatai yra teigiami.

Iniciatyvos, skatinančios kartų bendravimą, pavyzdžiui, dalijimasis būstu, padeda mažinti stereotipus apie senėjimą ir vienatvę, su kuria susiduria daugelis vyresnio amžiaus žmonių. Tarptautinės kampanijos, kuriomis didinamas informuotumas apie diskriminaciją, gali sudaryti sąlygas Europos mastu kovoti su senėjimo problema.”

SHINE2Europe, Portugalija

Apsauga nuo diskriminacijos dėl amžiaus turėtų būti užtikrinta visose visuomenės gyvenimo srityse. Tai turėtų būti ne tik politikos, bet ir visuomenės kultūrinių pokyčių klausimas.

„Įstatymas aiškiai draudžia diskriminaciją dėl amžiaus tik keliose srityse, labiausiai darbo santykiuose. Kitose srityse nėra aiškaus įstatyminio reguliavimo. Taigi, labai retai girdime apie nuobaudas pažeidėjams ar teisinės pagalbos priemones diskriminaciją dėl amžiaus patyrusiems asmenims. Pažeidėjai tik įspėjami be aiškaus nurodymo keisti elgesį ar vidaus tvarką, o nukentėję asmenys nesulaukia jokios pagalbos ar kompensacijos. Reikia aiškesnio reglamentavimo ir didesnio suvokimo apie vyraujančias amžistines nuostatas tam, kad į diskriminuojamų senų žmonių skundus būtų žiūrima rimtai ir keistųsi visuomenės kultūra.“

AfEdemy, Nyderlandai

Sėkmingam aktyvaus ir sveiko senėjimo bei kovos su diskriminacija dėl amžiaus strategijų įgyvendinimui būtinas finansavimas ir politiniai įsipareigojimai.

“2018-2030 m. nacionaline demografijos, migracijos ir integracijos strategija, be kita ko, siekiama sudaryti galimybes vyresnio amžiaus žmonėms integruotis į visuomenę, dalyvauti socialiniame ir politiniame gyvenime bei darbo rinkoje ir stiprinti kartų santykius. Tokioms strategijoms turėtų būti skiriami išteklių ir jos turėtų būti remiamos aukšto lygio politiniais įsipareigojimais, kad būtų pasiekti numatyti tikslai.”

SIC, Lietuva

Pasisemkite įkvėpimo!

Politinės priemonės

- [Jungtinių Tautų pasaulinė ataskaita apie senėjimą](#)
- [#AWorld4AllAges](#)
- [ES demografijos priemonių rinkinys](#)

Asocijuotos priemonės

- [Europos AGE platforma](#)
- [#STOPIDADISMO](#), Portugalija
- [Iniciatyva "Oll Inklusiv"](#), Vokietija

Sveikata

- [Vyresnio amžiaus žmonių galimybės gauti ilgalaikę priežiūrą namuose ir visuomenėje - politika ir realybė](#), Bulgarija
- [Pacientų, turinčių judėjimo problemų, specialių sveikatos sutrikimų, demencijos, mažų pajamų, vežimas](#), Lietuva

Socialinis

- [#Senėjimas lygus](#)
- [Senatvės vaizdai](#), Vokietija
- [Spalis - senjorų meniu](#), Lietuva
- [Iniciatyva Zeitentausch](#), Vokietija
- [Kovos su senėjimu informacijos centras](#)

Darbas

- [Kampanija: "Atverti, o ne uždaryti"](#), Austrija
- [Vienodo požiūrio įstatymas](#), Vokietija

Statybos

- [Voorall](#), Nyderlandai
- ["Senėjimas ir miestas: miesto erdvių pritaikymas vyresnio amžiaus žmonėms"](#)

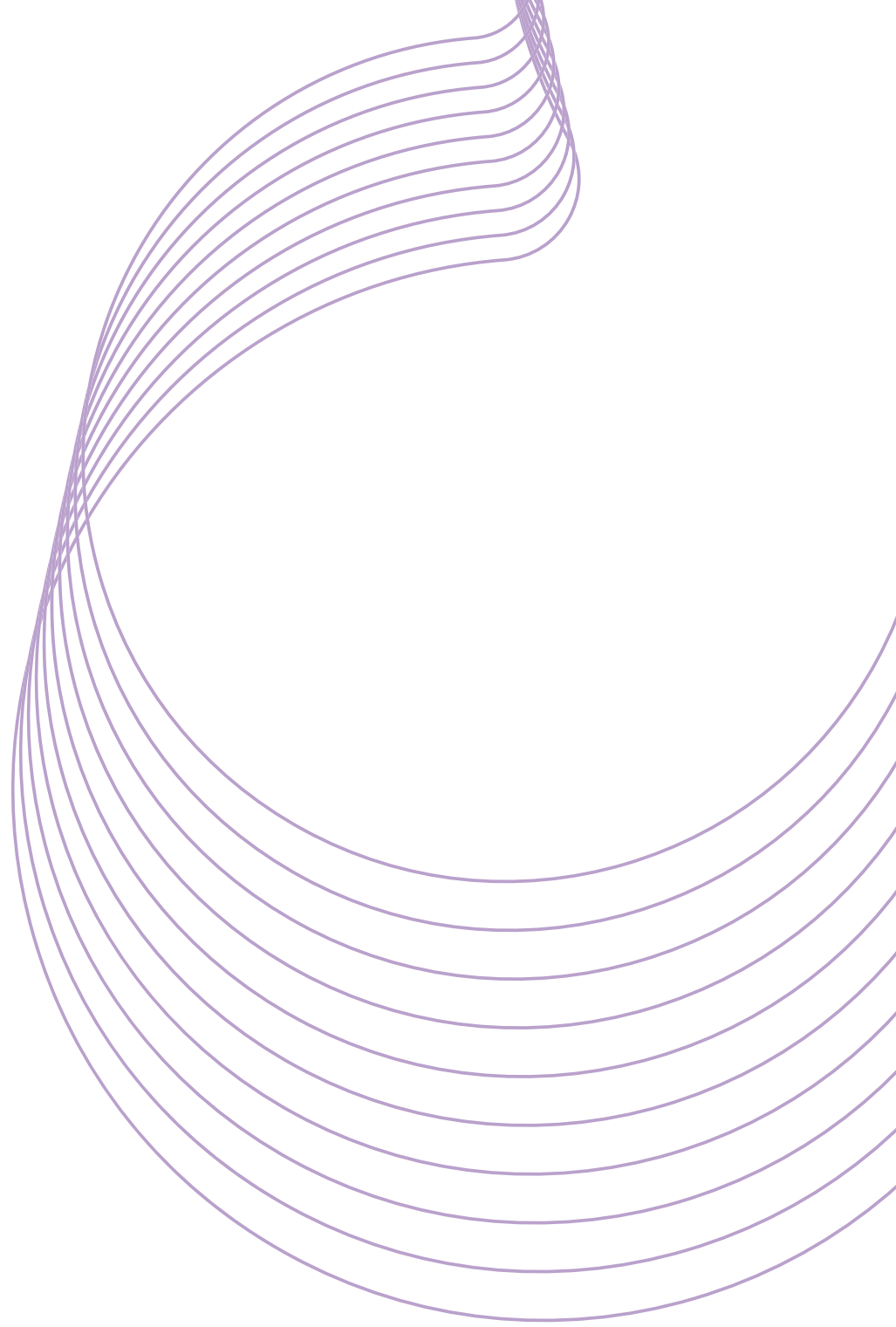
Advokacija

- [Seniūnų taryba](#), Nyderlandai
- [BAGSO](#), Vokietija
- [Alzheimerio ligos Europos deklaracija Glazge](#)
- [Projektai ir publikacijos | Stichting iDb voor Inclusie en discriminatie bestrijding](#)
- [Discriminatie.nl](#), Nyderlandai (su galimybe naudotis "Google" vertimu)

Aktyvus senėjimas

- [Auksinio amžiaus festivalis](#)
- [Sidabrinė linija](#), Lietuva
- [A RUTIS](#), Trečiojo amžiaus universitetas, Portugalija
- [Įveikime demenciją kartu](#), Bulgarija
- [Baba Residence](#), Bulgarija
- [Dalijimasis namais Aconcheço](#), Portugalija
- [Solidarumo priedas pagyvenusiems žmonėms](#), Portugalija

Smart Against Ageism

Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga